

Handläggare
Emilia Hammer
018- 727 43 20

Datum
2018-03-20

Darienummer
2018-000536- NA

Till miljö- och hälsoskyddsnämndens
sammanträde den 27 mars 2018

Yttrande över förslag till beslut om naturreservatet Hammarskog

Remiss från plan- och byggnadsnämnden , dnr. 2015-0039 Remisstid: 5 februari- 8 mars, förlängt till 27 mars 2018.

Förslag till beslut:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta

att överlämna yttrande till plan- och byggnadsnämnden enligt ärendets **bilaga 1**

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är positiva till bildandet av det nya reservatet Hammarskog men lämnar synpunkter på förslaget till beslut i yttrandet. Synpunkterna rör främst vissa otydligheter i föreskrifterna och skötselplanen. Som exempel bör föreskrifterna kompletteras med en tydligare skrivning om strandskyddet och i skötselplanen behöver det beskrivas och förtydligas varför indelningen med separata skötselzoner och skötselområden har gjorts. Vidare vill nämnden lyfta fram värdet av en god ljudmiljö och att detta kan förtydligas i reservatet.

Ärendet

Uppsala kommun har genom plan- och byggnadsnämnden tagit fram ett förslag till beslut och skötselplan för det blivande naturreservatet Hammarskog i Uppsala kommun. Ärendet har remitterats till miljö- och hälsoskyddsnämnden för yttrande inför beslut i kommunfullmäktige. Nämnden är blivande tillsynsmyndighet för reservatet och förvaltningen lämnar synpunkter i förslaget till yttrandet främst utifrån tidigare erfarenheter från prövning och tillsyn av kommunens naturreservat och dessas föreskrifter.

Hammarskog naturreservat ligger ca 15 kilometer söder om Uppsala centrum, ansluter till Dalbyviken vid Mälaren. Reservatets areal består av totalt 541 ha varav land 486 ha. Området har en omväxlande mälardalsnatur med löv- och barrskog, betesmark och uppodlad mark. I

reservatets centrala del ligger Hammarskogs herrgård med bl.a. snickeri, kafé och naturskola. Inom reservatet finns anläggningar för friluftslivet.

Reservatets sjönära delar är av riksintresse för det rörliga friluftslivet samt för yrkesfisket i Mälaren. Inom naturreservatet finns utpekade ängs- och betesmarker samt skogliga nyckelbiotoper. Fornlämningar finns främst i reservatets södra del med boplatser, fornlåkrar och olika stensättningar. Strandskyddet är utvidgat vid Mälarens strand och sträcker sig 300 meter upp på land och 100 meter ut i vattnet.

Naturvärden

Området består av ett småbrutet kulturlandskap intill Dalbyviken, vid Ekolns västra strand. Närmast Hammarskogs herrgård finns parkmiljöer, odlingsmarker strandängar, vassbälten samt ädellövrika åkerholmar och beteshagar. Särskilt höga värden är knutna till gamla ekar och ekmiljöer med inslag av andra ädellövträd och hassel. Mellan Dalbydalens och Uppsala-Näs odlingsbygd finns ett kilometerbrett barrskogsområde. Den del av området som ligger på Hammarskogs egendom har höga skyddsvärden då en relativt stor areal består av äldre skog, bitvis med naturskogsartade bestånd. Inslag av asp i barrskogen är hög och bör speciellt framhållas. I Hammarskog finns även tre värdefulla våtmarker med rik fågelfauna; Dalbyviken, Dalkarlskärret och småvattnet Stora kärret.

Friluftsvärden

Hammarskog har stor betydelse som friluftsområde för Uppsala stad och ingår i ett större friluftsstråk från Hågadal-Nåsten i stadens sydvästra del ned mot Mälaren. Inom området finns bland annat stigar och vandringsleder av olika längd och svårighetsgrad samt en anordnad badplats. Här finns raststugor och rastplatser, fågeltorn och andra anläggningar för friluftslivet. På vintern anordnas både skridsko- och skidleder inom reservatet samt mellan Uppsala och Hammarskog. Området används både sommar- och vintertid.

Syftet

Syftet med reservatet är att bevara ett större sammanhängande tätortsnära friluftsområde och i samspel med övriga bevarandebestånd utveckla tillgängligheten och allmänhetens möjligheter till fritid och naturupplevelser samt att bevara livsmiljöer för biologisk mångfald och för skyddsvärda arter.

Mer specifikt är syftet att vårda och bevara samt vid behov återställa områdets landskapsbild med omväxlande Mälardalsnatur vilket innefattar variationsrik skog, odlingslandskap och vassrik strand med dess ekosystem. Reservatets värden för friluftslivet ska upprätthållas och utvecklas så att besökare kan bedriva olika typer av friluftslivsaktiviteter och pedagogisk verksamhet i värdefull natur och uppleva naturmiljöer, biologisk mångfald och skönhetsvärden.

Verksamhet inom reservatet med anknytning till friluftsliv, besöksnäring, naturpedagogik samt verksamheter vid Hammarskogs herrgård ska utvecklas så att reservatet blir tillgängligt och för framtiden ett kulturellt levande och attraktivt närområde till Uppsala stad.

Syftet ska uppnås genom att:

- reservatet förvaltas utifrån skydd och utveckling av ett attraktivt och tillgängligt område för besökare där det finns möjlighet att bedriva och utveckla olika former av friluftslivsaktiviteter samt pedagogisk verksamhet,
- särskilt värdefull skog undantas från konventionellt skogsbruk för utveckling till naturskog och gammal löv- och blandskog. Viss skötsel i form av frihuggning av värdefulla träd, liksom främjande av värdefulla strukturer såsom död ved tillåts dock. Detsamma gäller åtgärder som främjar värden för friluftslivet. I övriga skogar bedrivs ett rekreations- och naturvårdsanpassat småskaligt skogsbruk. En variation i skogsbiotoper som främjar såväl flora och fauna som upplevelsevärden för det rörliga friluftslivet eftersträvas,
- fortsatt hävd av odlingsmarkerna genom främst åkerbruk och betesdrift,
- varsamt sköta våtmarksområden genom fortsatt dämning för att förhindra uttorkning och igenväxning,
- reglerad jakt med jaktfritt område,
- undvika användning av konstgödsel, bekämpningsmedel och påverkan genom utdikning,
- restaurera, bevara och genom hävd upprätthålla strandängar och vattenmiljöer.

Föreskrifterna

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar även kommunen om föreskrifter för inskränkning i hur marken får användas (del A), vad ägare av mark inom reservatet förpliktigas att tåla (del B) och om rätten att färdas och vistas inom reservatet (del C) se bilaga 1. Förutom de uppräknade delarna har även föreskrifterna ett stycke om undantag från föreskrifterna (del D) där det bland annat står att åtgärder som krävs för normal drift, underhåll och skötsel av områdets anläggningar, eller för åtgärder som framgår av naturreservatets gällande skötselplan är tillåtet.

Föreskrifterna ligger till grund för de eventuella prövningar som miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer hantera samt för framtida tillsyn över reservatet.

Utöver föreskrifterna beskrivs den kommande skötseln av området i en skötselplan.

Miljöförvaltningen ser att vissa delar av föreskrifterna och skötselplanen behöver förtydligas utifrån erfarenheten som tillsynsmyndighet över de kommunala reservaten.

Anna Nilsson
miljödirektör

Bilagor

Bilaga 1: Yttrande över förslag till beslut om naturreservatet Hammarskog

Handläggare
Emilia Hammer
018- 727 43 20

Datum
2018-03-27

Darienummer
2018-000536- NA

Plan- och byggnadsnämnden

Yttrande över förslag till beslut om naturreservatet Hammarskog

Remiss från plan- och byggnadsnämnden, dnr. 2015-0039 Remisstid: 5 februari- 8 mars 2018, förlängt till 27 mars 2018.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är positiva till bildandet av det nya reservatet men har följande synpunkter på förslaget till beslut.

Föreskrifterna

Nämnden anser att föreskrifterna bör kompletteras med ett stycke om strandskyddet och hur vissa av de utpekade åtgärderna i skötselplanen och föreskrifterna kan komma att behöva prövas mot strandskyddslagstiftningen. Som exempel anger en av föreskrifterna att de inte ska utgöra ett hinder för att anlägga en brygga, fast anöringsplats för båt inom kommunens verksamheter eller friluftslivets intressen. Föreskriften bör kompletteras med en skrivning om att det gäller under förutsättning att strandskyddsdispens medges.

Det bör säkras upp med en föreskrift att byggnadernas användning fortsättningsvis kommer vara sådan att det gynnar friluftslivet och att allmänheten har tillträde. Det är beskrivet i skötselplanen att de byggnader som finns ska vara öppna för allmänheten, en förändrad användning av byggnaderna bör vara tillståndspliktigt.

Nämnden är positiv till utformningen av föreskrifterna med en del (D) som förklarar vilka undantag som finns från föreskrifterna. Nämnden ställer sig dock frågande till punkt D 6 där det bland annat står att Naturskolan har tillåtelse att genomföra fältundervisning och insamling av djur och växter. Nämnden anser att det bör gälla all typ av pedagogisk verksamhet och inte avgränsas till enbart Naturskolan.

Skötselplanen

I skötselplanen finns ett avsnitt som handlar om tillsyn inom reservatet och beskriver att förvaltaren ska kontrollera att reservatsbestämmelserna efterlevs. I samma avsnitt beskrivs att miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsynsmyndighet. För att inte skapa en osäkerhet omkring ansvarsfördelningen gällande reservatet bör avsnittet omformuleras och förtydligas. För att dokumentet ska vara långsiktigt hållbart bör beskrivas att enligt reglementets nuvarande utformning är miljö- och hälsoskyddsnämnden tillsynsmyndighet och löpande i texten kan med fördel bara tillsynsmyndigheten användas.

Nämnden saknar ett avsnitt med förtydliganden kring anläggningar och underhåll. I föreskrifterna förekommer till exempel uttryck som ”normal skötsel”, vars innebörd kan vara otydlig. Nämnden efterfrågar en del i skötselplanen som förtydligar uttryck och tolkningar för att underlätta prövning samt säkra syftet med reservatet.

Nämnden anser att det bör beskrivas och förtydligas i skötselplanen varför det gjorts en indelning med separata skötselzoner och skötselområden. Vad syftet är med uppdelningen behöver framgå tydligare.

Ljudmiljön är viktig för upplevelsen av natur- och kulturmiljöområden och har stor betydelse för att nå flera av miljö kvalitetsmålen. När innerstaden förtätas och fler människor utsätts för bullriga miljöer är det extra viktigt att bevara områden med en god ljudmiljö. I Stockholms kommun och några andra kommuner i Stockholms län har man kartlagt områden med höga naturvärden och god ljudmiljö. Ett kartmaterial med promenadslingor som kallas *Guide till tystnaden* har tagits fram till områdena. Även Göteborgs Stad är med i ett innovationsprojekt kallat ”tysta offentliga rum” med samma syfte. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att Hammarskog kan utgöra ett område som erbjuder god ljudmiljö och efterlyser att den aspekten och värdet med området lyfts upp och beskrivs genom exempelvis en ljudkartläggning.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Bengt Fladvad
ordförande

Susanna Nordström
sekreterare

Bilagor

Bilaga 1: Bildande av Hammarskogs naturreservat

Bilaga 2: Skötselplan för Hammarskogs naturreservat